

## MĚSTSKÉ MUZEUM V DAŠICÍCH: OTÁZKY JEHO VZNIKU, PŮSOBNÍ A ZÁNÍKU

Hana ČERNÁ

Cílem tohoto článku je zmapování činnosti městského muzea v Dašicích (MMD)<sup>1)</sup> a nastínění jeho historie od vzniku muzejního spolku až po jeho postupný zánik. Text vychází ze studia archivního fondu „Městské muzeum Dašice“ (SOKA Pardubice), regionálního tisku (Pernštýn, Východ, Východočeský republikán, Neodvislé listy) a místního tisku (Dašické ozvěny).

Počátky prvních venkovských muzeí je třeba hledat v době kolem poloviny 60. let 19. století, což souvisí s tehdejší ekonomickou, politickou a kulturní situací. Rozvoj regionálního muzejnictví naplno umožnilo uvolnění tzv. bachovského absolutismu. Díky vydání spolkového zákona koncem 50. let se mohly bezproblémově zakládat nové spolky, i odborné, které měly za cíl výzkum a publikování poznatků. Svou roli hrál také vědecký pokrok a emancipace měšťanstva.<sup>2)</sup> Mimo to se důsledkem rakousko-uherského vyrovnání v roce 1867 objevuje tzv. lokální patriotismus, což přispělo k potřebě zakládat venkovská muzea jakožto instituce, které zachovávají kulturní bohatství.<sup>3)</sup> V této době vznikla ve východních Čechách například tato muzea: muzeum v Pardubicích (stanovy spolku podepsány 1880), regionální muzeum ve Vysokém Mýtě (1871), muzeum v Litomyšli (1891) a muzeum v Chrudimi (1892). V Dašicích uzrála doba pro vznik muzea již kolem roku 1890, kdy se shodou okolností sešla v Da-

1) Tímto tématem se autorka zabývala ve své bakalářské práci, viz Hana ČERNÁ, *Osudy archeologických památek v malých městských muzeích na příkladu městského muzea v Dašicích, okr. Pardubice*, Pardubice 2013. Bakalářská práce.

2) Jiří ŠPĚT, *Přehled vývoje českého muzejnictví I. (do roku 1945)*, Brno 2004, s. 33; Marcela OUBRECHTOVÁ – Václav ZEMAN, *Fenomén muzeum*, in: Marcela Oubrechtová – Václav Zeman (eds.), *Fenomén muzeum v 19. a první polovině 20. století*, Ústí nad Labem 2011, s. 7–10, zde s. 8.

3) Asociace českých a moravskoslezských muzeí a galerií, *Regionální muzea v době reformy veřejné správy v ČR*, Praha 2000, s. 7.

šicích skupina nadšenců, kteří se rozhodli založit muzejní spolek.<sup>4)</sup> Otcem myšlenky muzea byl lesní správce Josef Horník, dalšími zakladateli byli snad tehdejší starosta Antonín Hynšt a farář Josef Nechvíle.<sup>5)</sup> Bohužel z této doby nemáme o chodu muzea žádné informace. Spolek zřejmě nevyvíjel žádnou činnost nebo jen minimální. Jediným zachovaným pramenem jsou stanovy spolku.

Stanovy dašického muzejního spolku byly sepsány 24. prosince 1890.<sup>6)</sup> Oficiální název tohoto dokumentu je „Stanovy spolku pro Městské a školní museum v Dašicích“, který je rozdělen do 16 částí, jež jsou označeny římskými číslicemi. Každá část se dále člení na paragrafy, kterých je ve stanovách celkem 29. První část se věnuje názvu muzea a podobě jeho pečeti. Oficiální název spolku je tedy „Spolek městského a školního musea v Dašicích“. Jako pečeť spolek používal znak města s kruhopisem: „Spolek městského a školního musea v Dašicích založený r. 1890“.<sup>7)</sup>

Druhá část konkretizuje účel spolku. Například sbírky muzea mají být stále rozmnožovány a udržovány v dobrém stavu. Píše se zde, že v muzeu budou archeologické, přírodovědné, historické, etnografické a bibliografické sbírky a předměty veškeré vědy a umění, že při muzeu bude také zřízena městská knihovna. Vlastníkem muzea je město. Tato část také obsahuje, jaká bude přístupnost sbírek, hlavní použití sbírek mělo být ve všední dny pro školy, v neděli a ve svátek v určité hodiny měly být přístupné veřejnosti.<sup>8)</sup>

Třetí část stanov určuje sídlo spolku, které je v Dašicích. Stanovy znovu definují, tentokrát přesněji, jaké předměty bude muzeum uchovávat. Jde o předměty, které mají vědeckou a uměleckou hodnotu, a ty budou rozvrženy do jednotlivých sbírek: 1. přírodovědecké sbírky, která se dělí

4) Pro zajímavost: v tomto roce měly Dašice cca 2 170 obyvatel, od 70. let v Dašicích probíhal stavební pokrok, roku 1870 byl založen Rolnický akciový cukrovar, v roce 1866 byla pro podporu podnikání zřízena Občanská záložna, roku 1884 bylo založeno Vodní družstvo, které mělo vliv pro rozvoj zemědělství. Jana PODDANÁ, *Dějiny obce od poloviny 19. století do počátku 20. století*, in: Vít Vokolek – Ivana Švecová – Jana Poddaná, Dašice: Historie města I, Dašice 2001, s. 62.

5) K životopisným údajům viz kapitola Zakládající osobnosti muzea.

6) V archivu je uložen pouze rukopis stanov dašického spolku, tištěné stanovy, které se v kartonu nacházely, jsou stanovy muzejního spolku v Pardubicích, který vznikl dříve, v roce 1880. Po srovnání stanov obou spolků jsem zjistila, že jsou téměř totožné. Dašičti se pardubickými stanovami nechali velmi inspirovat. SOKA Pardubice, fond Městské muzeum Dašice (1888–1939), kart. 1 – spisy, stanovy, č. AP 110.

7) SOKA Pardubice, Stanovy, část I.

8) SOKA Pardubice, Stanovy, část II.

dále na zoologické, botanické, mineralogické a geologické, 2. technologické a architektonické sbírky, 3. sbírky obrazů, fotografií, výkresů apod., 4. sbírky předmětů národopisných, 5. sbírky starožitností, 6. sbírky mincí a medailí, 7. sbírky knih, hudebnin, listin, rukopisů atd.<sup>9)</sup>

Část čtvrtá se zabývá financováním. Prostředky k dosažení rozmnožování a zachování sbírek má muzeum možnost získat z příspěvků zakládajících a přispívajících členů, z různých darů členů a jiných přátel osvěty a pořádáním vědeckých přednášek, zábav a výstav.<sup>10)</sup>

V páté části je definováno, kdo se může stát členem spolku. Zakládající člen je ten, kdo složí hned nebo ve čtyřech pololetních lhůtách 10 zlatých, nebo poskytne muzeu takový dar, který odpovídá hodnotou příspěvku zakládajících členů. Přispívajícím členem bude ten, kdo přispěje spolkovým účelům nejméně 1 zlatý ve dvou pololetních lhůtách ročně. Činným členem, se stane člověk, který bude ve valné hromadě díky svému vědeckému vzdělání jmenován k působení ve spolku (bez povinnosti příspěvku). Titul čestného člena získá ten člen, který je zvolen valnou hromadou za zvláštní zásluhy.<sup>11)</sup>

Šestá a sedmá část se zabývá právy a povinnostmi spolkových členů. Práva členů jsou: volný přístup k valným hromadám spolku, možnost návrhů a dotazů k výboru a valné hromadě, možnost používání knihovny, hlasování na valných hromadách a právo volit a být volen do výboru, volit kustoda či být jím zvolen. Povinnosti členů jsou: podporovat spolek radami a nápady, účastnit se dle možností schůzí, podporovat příchod nových členů, vždy se řídit stanovami, dále povinností činných členů je, aby byly v písemném styku se spolkem, upozorňovali na důležité předměty a pokud jsou konzervátory, prokázali své služby spolku bezplatně.<sup>12)</sup>

Následující část představuje pojem valná hromada, a jaké jsou její kompetence. Do valné hromady mají přístup všichni její členové, ti mohou hlasovat, účastníci spolku sem mají přístup jen jako posluchači. Výroční valnou hromadu svolává předseda spolku oběžníkem nebo jiným způsobem vždy v lednu. Za určitých podmínek lze svolat i mimořádnou hromadu. Výroční valná hromada volí výbor na 3 roky a každý rok se volí 1/3 výboru. Valná hromada má na starosti záležitosti, které spadají do oboru činnosti spolku, dohlíží na činnost výboru, volí ze svého středu pokladníka, kontrolora a „přehlížitele“ účtu, jmenuje činné a čestné členy

9) SOKA Pardubice, Stanovy, část III.

10) SOKA Pardubice, Stanovy, část IV.

11) SOKA Pardubice, Stanovy, část V.

12) SOKA Pardubice, Stanovy, část VI., VII.

a vylučuje ty, kteří by jednali proti stanovám nebo spolku nějak škodili. Přijímá a schvaluje jednatelskou výroční správu v činnosti výboru. K platnému uzavírání záležitostí je potřeba přítomnosti min. 12 členů, rozhoduje nadpoloviční většina atd.<sup>13)</sup>

Část devátá popisuje, jak má vypadat výbor městského spolku. Skládá se z dvanácti členů zvolených ve výroční valné hromadě. Výbor volí dle potřeby kustody, přičemž výbor se všemi kustody tvoří zároveň vědeckou komisi. Výbor se všemi kustody pořádá ročně schůze, porady nejméně jednou měsíčně, v případě potřeby i mimořádné. Dále je výbor činným orgánem valné hromady, ustanovuje dobu a způsob návštěvy muzea a pořádá vědecké přednášky, zábavy a výstavy. K platnému uzavírání výboru je třeba přítomnost předsedy nebo místopředsedy a alespoň šesti členů výboru, rozhoduje absolutní většina hlasů, při rovnosti hlasů rozhoduje hlas předsedy.<sup>14)</sup>

Desátá část charakterizuje funkci předsedy, jedenáctá uvádí další posty, jako je jednatel, zapisovatel a správce domu. Předsedou spolku je vždycky starosta Dašic, náměstkem předsedy řídící učitel. Předseda má přihlížet k jednatelským pracím, ke správě spolkového jmění, spolu s jednatelem má vykonávat veškerá usnesení výboru atd. Jednatel se zapisovatelem vedou protokol o valných schůzích a schůzích výboru, vyhotovují všechny listiny, vedou pamětní knihu, knihu darů a zakoupených předmětů, spolkovou korespondenci a přijímají spolkové zásilky. Správce domu vede s pomocí kustodů inventáře muzejních sbírek.<sup>15)</sup>

Část číslo dvanáct se zabývá správou spolkového jmění. Příspěvky členů, peněžité dary a jiné vedlejší příjmy přijímá pokladník, ukládá je do spolkové pokladnice, vede účty o příjmech a vydáních spolku, které předkládá při výroční valné hromadě. Dále je zmíněno například za jakých podmínek pokladník vyplácí ze spolkové pokladnice. Za spolkové jmění je odpovědný výbor valné hromadě. Sbírký se vším příslušenstvím jsou majetkem města Dašic. Peněžitá hotovost v pokladnici nebo uložené listiny jsou jměním spolku. V této části se také řeší, co by se stalo se spolkovým majetkem, kdyby se muzejní spolek rozešel (stalo by se tak, kdyby ubyl počet členů na šest přispívajících, z nichž by se na rozchodu spolku dohodla třetina).<sup>16)</sup>

Třináctá část stanov řeší zachování muzejních sbírek, za což jsou zodpovědní kustodové předsedovi spolku. Kustodové tedy mají povinnost

13) SOkA Pardubice, Stanovy, část VIII.

14) SOkA Pardubice, Stanovy, část IX.

15) SOkA Pardubice, Stanovy, část X., XI.

16) SOkA Pardubice, Stanovy, část XII.

pečovat o zachování sbírek, věnovat své odborné vzdělání k rozkvětu muzea, pořádat a upravovat sbírky, vést sbírky přehledně pomocí jednatele a správce domu atd.<sup>17)</sup>

V posledních třech částech stanov je dáno, jak řešit spory vzniklé mezi členy nebo mezi výbory (řeší je smířčí soud volený v rámci spolku), dále je definováno, jakým způsobem lze změnit stanovy, tzn., aby usnesení valné hromady na změnu stanov nabylo platnosti, musí být ve valné hromadě přítomna nejméně desetina všech členů. V poslední části se dodává, že správa státu má právo dohlídky na spolek a že je povinností spolku, aby konání valné hromady bylo včas oznámeno příslušnému politickému úřadu.<sup>18)</sup> Na úplný závěr stanov je připojeno datum 24. prosince 1890 a podpis pana Josefa Horníka.

Ke stanovám spolku byl roku 1894 ještě připsán dodatek o zřízení okrašlovacího spolku.<sup>19)</sup> Se založením musejního spolku roku 1890 má svůj počátek také lidová knihovna. Jmenovala se zpočátku „musejní knihovna“, název „městská knihovna“ vznikl teprve v roce 1919, když dle zákona musela každá obec zřídit knihovnu obecní. Knihy darovalo mnoho příznivců, nejvíce farář Josef Nechvíle. Knihy se půjčovaly zdarma.<sup>20)</sup>

Dašický muzejní spolek nevyvíjel po roce 1890 zřejmě žádnou aktivní činnost a novým impulsem pro jeho obnovení (či znovuzaložení) se stala Národopisná výstava československá konaná v Praze v roce 1895. Tato výstava vzbudila ohromný ohlas na venkově a v malých městech, kde se ustanovily místní výbory Národopisné výstavy. Se shromažďováním materiálu právě pro tuto výstavu přímo souvisí vznik mnoha muzejních spolků a muzeí.<sup>21)</sup> V krátké době tak bylo založeno na 300 výborů. Záhy ovšem vznikl problém, jak výstavu pojmout. Sbíralo se totiž vše, takže bylo nutné tyto věci utřídit a vybrat, co na výstavu do Prahy poslat. S tím souvisela organizace Národopisných krajinských výstav, které měly u veřejnosti velký ohlas. V těchto regionech pak jednotliví zástupci daných

17) SOKA Pardubice, Stanovy, část XIII.

18) SOKA Pardubice, Stanovy, část XIV., XV., XVI.

19) „Při spolku musejním v Dašicích zřídí se okrašlovací odbor pro město a okolí.“ SOKA Pardubice, fond Městské muzeum Dašice (1888–1939), kart. 1 – knihy (číslo knihy 3), Jednací protokol národopisné výstavy v Dašicích, 30. listopadu 1894, č. AP 110.

20) SOKA Pardubice, fond Archiv města Dašice, Pamětní kniha města Dašic (1897–1940), s. 290, č. AP 102.

21) Lze označit jako druhou a zároveň nejvýraznější vlnu zakládání regionálních muzeí. Asociace českých a moravskoslezských muzeí a galerií, *Regionální muzea v době reformy veřejné správy v ČR*, s. 7.

oblastí vybrali sbírkové předměty, které měly reprezentovat region v Praze. Nashromážděné předměty, které nebyly na výstavu do Prahy vybrány, zůstaly na místě a daly základ malým městským/venkovským muzeím, která většinou dostaly název Národopisná.<sup>22)</sup> Vznik mnoha muzejních spolků a muzeí přímo souvisí se shromažďováním materiálu právě pro tuto výstavu. Jen v letech 1891–1984 vzniklo těchto muzejních spolků a muzeí 34, po výstavě v letech 1895–1898 jich přibýlo dalších 19. U většiny z nich<sup>23)</sup> lze prokázat přímou souvislost s místní národopisnou výstavou, což je případ i sledovaného muzea v Dašicích.

Pádým dokladem nárůstu zájmu o muzejní činnost jsou dokumenty z roku 1894.<sup>24)</sup> Vlastní rozkvět muzea a muzejního spolku má počátek na schůzi 29. července 1894, o níž se detailně píše v „Zápisníku o ustavující se schůzi musejní a knihovní společnosti v Dašicích“.<sup>25)</sup> Schůze obsahovala několik bodů jednání. 1. Josef Horník přednášel přítomným o myšlence založení městského muzea v Dašicích a tázal se přítomných, zda jsou ochotni tento cíl uskutečnit. Přítomní pánové souhlasili a hned projednali jednotlivé články stanov a přistoupili k nim. 2. Pokračovalo se v dalších jednáních a usnesli se požádat městské zastupitelstvo, zda by bylo za následujících podmínek ochotné přijmout muzeum i se sbírkami jako svůj majetek. 3. Starosta odsouhlasil body stanov: Například, že smí být v pečeti muzea znak města Dašic s označením dle stanov, že založené muzeum bude majetkem města a nikdy by se ho město nemělo vzdát, a dále to, že předsedou spolku bude vždy starosta. Dále chtěl, aby zastupitelstvo přistoupilo ke spolku jakožto zakládající členové a aby se zavázalo opatřit vhodnou místnost pro muzejní sbírky a knihovnu v obecních domech. 4. Přítomní se usnesli, že předloží žádost u náměstnictví Království českého, aby potvrdili

22) J. ŠPÉT, *Přehled vývoje českého muzejnictví*, s. 46–47.

23) Řada z takto vzniklých muzeí (stejně jako městské muzeum v Dašicích) však časem zanikla. Na počátku 20. století počet muzejních spolků dosáhl zhruba počtu 300. Viz J. ŠPÉT, *Přehled vývoje českého muzejnictví*, s. 47.

24) SOKA Pardubice, fond Městské muzeum Dašice (1888–1939), kart. 1 – spisy, č. AP 110. Například „Zápisník o ustavující se schůzi musejní a knihovní v Dašicích“, listina zakládajících členů, listina přispívajících členů, listina přistoupilých členů, prezenční listina, „Nástin přípravných prací“ ad.

25) Schůze se konala za přítomnosti faráře Josefa Nechvíleho, starosty Čenka Novotného, lesního správce Josefa Horníka, ředitele cukrovaru Františka Cimbury, místopředsedy vodního družstva Antonína Hynšta, měšťana Václava Součka, městského tajemníka Josefa Hynšta, Františka Horníka a učitele Jana Rejčka jako prozatímního jednatele a zapisovatele. SOKA Pardubice, spisy, Zápisník o ustavující se schůzi musejní a knihovní společnosti v Dašicích.

a schválili založení muzea. 5. Dokud spolek nebude schválen a ustaven, byli požádáni někteří pánové, aby se zatím ujali ve spolku různých funkcí. Jan Rejfek se stal jednatelem, Josef Hynšt pokladníkem, Václav Souček kustodem sbírek vycpané zvěřeny a živočišného oboru, Josef Nechvíle získal prozatímně část archeologickou, řídící učitel Antonín Kvapil se stal kustodem sbírek numismatických, František Cimbura dostal na starost obor technologický, František Horník se stal knihovníkem. Dnem 29. července se tito jmenovaní pánové ujali svých funkcí.<sup>26)</sup>

Zakládajícími členy muzejního spolku dle listiny přistoupivších členů byli pánové: Č. Novotný, L. Liebich, Jos. Horník, Jos. Nechvíle, Ant. Hynšt, Bedř. Sedlák, Fr. Cimbura, Jos. Roček, Čech. Vimer, Leopold Kubánek, Vilém Ramiš, Jos. Nebeský, Václav Horník, Hynek Komárek ml. a Em. Meliš. Přispívajícími členy byli: Kar. Mikulecký, Jos. Hynšt, Bedř. Ipver, JUDr. Jan Rychlík, Fr. Plata, Čech. Skála, Ant. Kvapil, Theodor Kotys, Ant. Holý, Ant. Valský, Frant. Valenta, Jan Vobrovský, Ant. Vondráček, Frant. Zobín, Ant. Hruša, Václav Souček, Ant. Horáček, Fran. Horník, Jan Rejfek, Jan Novák, Aurel Benkopf, Josef Valšík, Karel Holub – Moravany, Jan Prokeš a Frant. Horký.<sup>27)</sup>

Můžeme říci, že podnět k založení muzea dal podle informací z dokumentů zdejší rodák Josef Horník. Již před znovuzaložením spolku v roce 1894 se díky němu sbíraly starožitnosti, mimo jiné byla rozmnožována zoologická sbírka vycpanými ptáky a savci. Například i v dobovém tisku, v novinách Pernštýn v rubrice „Z Dašic“ se objevuje krátká informace, že místní rodák pan Horník, nadlesní v Poběžovicích, zaopatřil pro zdejší školu vycpané ptactvo.<sup>28)</sup>

V některých pramenech se u data vzniku muzejního spolku (muzea) objevuje také rok 1895. Tento rok je uváděn jak v pamětní knize, kde je uvedeno, že byl spolek založen ve valné hromadě<sup>29)</sup> na svatodušní pondělí, tak v Rosůlkově Holicku – Pardubicku – Přeloučsku, kde je taktéž zmíněno svatodušní pondělí.<sup>30)</sup>

26) SOKA Pardubice, spisy, Zápisník o ustavující se schůzi musejní a knihovní společnosti v Dašicích.

27) SOKA Pardubice, spisy, Listina přistoupivších členů.

28) Pernštýn, roč. 3, 1882, č. 64, 12. 8., Z Dašic.

29) SOKA Pardubice, spisy, „Ustavující valná hromada spolku muzejního pro Dašice a okolí“ z pondělí 15. dubna 1895.

30) SOKA Pardubice, Pamětní kniha města Dašic (1897–1940), s. 189; František K. ROSŮLEK a kol., *Pardubicko – Holicko – Přeloučsko*, I, Pardubice 1903, s. 161.

## Odbor národopisné výstavy v Dašicích

Dokladem snahy Dašic začít sbírat předměty pro Národopisnou výstavu v Praze a vznik Odboru národopisné výstavy v Dašicích je dopis určený jednatelem místního odboru pro Národopisnou výstavu československou v Dašicích z 25. března 1893. Odesílatelem tohoto dopisu byl Krajský odbor národopisné výstavy v Pardubicích. V tomto dopise je představitelům města Dašice zaslán program Národopisné výstavy, program odboru pro statky a sídla, který jim měl být pomůckou pro sbírání předmětů. Dále na jednatelem apelují, aby co nejdříve zástupci města oznámili, jaké předměty pro výstavu dosud získali, případně kdo je daruje, půjčuje či nabízí ke koupi.<sup>31)</sup>

Další důkaz o existenci Odboru národopisné výstavy známe z jednacích protokolů Národopisné výstavy z roku 1894.<sup>32)</sup> První schůze Odboru národopisné výstavy byla 9. února 1894, již se zúčastnil Josef Vosáhlo, František Cimbura, Antonín Hynšt a Jan Rejfk. Jednalo se zde o spojení odborů dašického a holického, podmínkou spojení bylo, že konečný název spojených odborů bude „odbor Holicko-Dašický“.<sup>33)</sup>

Na další schůze odboru měli docházet starosta, radní a řídící učitel z Dašic i z Holic. Ti měli zaznamenávat, co mají v obcích památného a tyto věci svézt do Dašic. Do Dašic by poté byli pozváni zástupci holického odboru a ti by zde vybrali, co se do výstavy hodí. Místním jednatelem byl na této schůzi zvolen Jan Rejfk. V další schůzi (5. dubna 1894), na které byli přítomni starosta Čeněk Novotný, František Cimbura, farář Josef Nechvíle a jednatel, byl přijat název spojených odborů a řešilo se, zda nechat vyrobit i jednotné štítky. Dále bylo schváleno, že je potřeba poučit děti o výstavě a vybídout je ke sbírání předmětů. Z této schůze taktéž vzniklo usnesení přizvat do odboru další obce: Komárov, Prácheň, Moravánky, Hostovice, Zmíně, Lány u Dašic<sup>34)</sup> a další (jejichž zástupci byli přizváni na další schůzi). V Sezemčicích měli zástupci dašického odboru zjistit, zda tam také nějaký odbor existuje. Starožitnosti,

31) SOKA Pardubice, fond Městské muzeum Dašice (1888–1939), karton 1 – spisy, Korespondence (1893–1926), dopis jednatelem místního odboru pro národopisnou výstavu československou v Dašicích, 25. 3. 1893.

32) *Tamtéž*, kart. 1 – knihy (číslo knihy 3), jednací protokol národopisné výstavy v Dašicích, č. AP 110.

33) SOKA Pardubice, jednací protokol národopisné výstavy v Dašicích, 9. února 1894.

34) V archivu je uložen dopis muzejního spolku v Dašicích starostovi v Lánech u Dašic, kde ho informují o Národopisné výstavě v Praze a žádají o pomoc ve sbírání (již se spojil místní odbor s odborem Holickým). Tři zástupci obce se mají dostavit na společnou schůzi. SOKA Pardubice, spisy, Korespondence, dopis starostovi v Lánech u Dašic, 6. dubna 1894.



kteře budou do Dašic přicházet, mají přijímat učitel Josef Žďárský a městský tajemník Josef Hynšt, dále mají vytvořit katalog a předměty opatřit cedulkami. Pro uložení předmětů byla uvolněna místnost v prvním patře nové radnice. Kromě jiného se také jednalo, zda přibrat na schůze ještě faráře či kaplana.<sup>35)</sup>

Brzy nato se konala další schůze Místního odboru národopisného v Dašicích, tentokrát rozšířená o zástupce okolních obcí. Pan učitel Bělohlávek z Holic poděkoval za umožněnou spolupráci s Dašicemi a zjišťoval, jaký bude program výstavy, zda chce odbor zvláštní místnost pro své sbírky a kolik štítků by si odbor přál vyrobit. Antonín Hynšt navrhl vyrobit 500 štítků, což bylo schváleno na rozdíl od návrhu pořídít na výstavu figuríny. Tento návrh byl pro velký náklad zamítnut. V Holicích měl být při otevření výstavy uspořádán bufet, řeší se, zda totéž udělat i v Dašicích. Úkolem pro všechny přítomné bylo sepsat svatební obyčaje, popěvky atd. na Dašicku a samozřejmě rozšiřovat povědomí o výstavě.<sup>36)</sup>

Během dalších schůzí se jednalo hlavně o tom, jak sbírat starožitnosti. Komise se dohodla, že je potřeba nechat vytisknout letáčky a vypsát v nich, co vše se do výstavy hodí a zdůraznit, že všechny předměty se pouze zapůjčují. Sestavit tyto letáčky dostal za úkol MUDr. Leopold Liebich a jednatel Rejfk. Do tisku se letáčků dalo 500 kusů a měly se dostat k lidem 6. května po poledni.<sup>37)</sup> Dále bylo potřeba vyřešit problém, jak vlastně výstava bude vypadat a jakým způsobem bude otevřena. Komise vybrala jako muzejní prosto pátou dívčí třídu, jejíž přenechání bylo nakonec dohodnuto s farářem Josefem Nechvílem. Leopold Liebich navrhl prohlédnout katalogy sesbíraných předmětů, protože je třeba začít vybírat a připravovat výstavu. Ze stejného důvodu chtěl do každé vesnice poslat komisi, která by předměty prohlédla a případně rovnou vybrala ty, které by byly vhodné k vystavení. Nakonec bylo odhlasováno, aby se výstava otevřela 29. června a dále pokračovala ve dnech 30. června a 1. července 1894. Co se týče vstupného, dohodli se na vytvoření kasičky pro dobrovolné příspěvky. V Holicích měla výstava trvat jen dva dny a domlouvalo se, zda si přijdou vybrat předměty jen některé, nebo si vezmou všechno, a jestli budou chtít vystavovat i staré mince. Zahájení výstavy v Ho-

35) SOKA Pardubice, jednací protokol národopisné výstavy v Dašicích, 5. dubna 1894.

36) SOKA Pardubice, jednací protokol národopisné výstavy v Dašicích, 15. dubna 1894.

37) V archivu je uložena Výzva občanům v Dašicích ke sběru starých památek a věcí na národopisnou výstavu, jsou zde instrukce, které věci se hodí, autory jsou však jednatel Jan Rejfk a předseda Čeněk Novotný. SOKA Pardubice, spisy, Korespondence.

licích se měla zúčastnit čestná deputace z Dašic, jinak se ale zastupitelé Dašic na slavnostech podílet nechtěli.<sup>38)</sup>

Na schůzi 4. června se hlasovalo, zda má sloučení dašického a holického výboru trvat i nadále, nebo se mají Dašice od Holic odloučit, většina rozhodla o setrvání ve spolku. Byli zvoleni pořadatelé pro úpravu sálů a regálů, plakáty měl obstarat dr. Liebich a jednatel Rejfek. Na této schůzi bylo také dohodnuto, jak bude vypadat slavnostní otevření výstavy. Výstavu měl zahájit starosta města proslovem, dopoledne a odpoledne měla na náměstí hrát hudba.<sup>39)</sup>

I v tisku Pardubický obzor se 20. června v rubrice „Z Dašic“ objevila zpráva, že v Dašicích probíhají přípravy k obeslání Národopisné výstavy v Praze. V Dašicích, Práchevicích, Komárově, Kostěnicích a Moravanech členové komise procházeli jednotlivé domy, kde sepisovali starobylé věci, které by se hodily pro budoucí pražskou výstavu. Článek je ukončen informací, že výstava těchto věcí bude v sále staré dašické radnice 29. a 30. června a 1. července od 8 hodin do 7 hodin večer a že k tomu bude hrát hudba městské kapely a k občerstvení poslouží bufet.<sup>40)</sup>

Konečně 8. července se na schůzi domluvil oficiální název okresní výstavy. Byl navržen název „Národopisná výstava okr. Holického uspořádaná Budčí Holickou a národopisným Odborem Dašickým“.<sup>41)</sup> Tento název měl být zachován i na štítcích, ve všech publikacích a na plakátech. K instalování výstavy byli zvoleni: dr. Liebich, p. Kuchař, p. Horník, p. Vosáhlo, p. Souček a jednatel. Na následující schůzi 16. června byly čteny dopisy z Holic, kde holičtí slíbili, že vyhoví všem požadavkům. Nakonec ale bylo usneseno, že Dašice už nebudou ve spolku s Holicemi zůstat. Tento verdikt byl odhlasován všemi přítomnými. Důvod byl takový, že většina vystavovatelů z Dašic nechtěla do Holic předměty zapůjčit, takže nemělo cenu tu nepatrnou část do Holic převážet. Ačkoli chtěl dašický výbor ve spolku zůstat, nebylo možné toto přes odpor obyvatel splnit.<sup>42)</sup>

38) SOKa Pardubice, jednací protokol národopisné výstavy v Dašicích, 18. dubna, 9. května, 20. května, 28. května 1894.

39) SOKa Pardubice, jednací protokol národopisné výstavy v Dašicích, 4. června 1894.

40) Pardubický obzor, roč. 2, 1894, č. 12, 20. 6., Z Dašic.

41) Dochovalo se několik vzájemných dopisů mezi učitelskou jednotou Budeč v Holicích a odborem národopisné výstavy československé v Dašicích o jejich spojení a vytvoření „Národopisné výstavy okresu Holického uspořádaná Budčí Holickou a národopisným Odborem Dašickým“. SOKa Pardubice, spisy, Korespondence.

42) SOKa Pardubice, Jednací protokol národopisné výstavy v Dašicích, 8. června, 16. června 1894.

Na posledních dvou schůzích odboru před zahájením výstavy se už definitivně řešilo, jak bude zahájení a samotný průběh vypadat. Starosta zahájí výstavu krátkou řečí a odpoledne (od 14.15 do 18.00) na náměstí bude hrát hudba. Na stejném místě bude hrát hudba i v neděli, což je předpokládaný den ukončení výstavy, dopoledne (od 8.30 do 12.00) a poté i odpoledne (od 14.30 do 18.00). Hudbu měla zajistit najatá kapela a také sextet, který měl hrát na galerii.<sup>43)</sup> Pořadatelé nezapomněli ověřit radnici prapory, instalační komise rozšířená o pana řídícího učitele Kvapila a pana Zahradníka měla provádět výstavou. Aby se zamezilo přehazování vystavovaných předmětů, navrhla instalační komise opatřit je cedulkami s nápisem „Nedotýkati se kromě knih!“ Po stranách vchodů do výstavní místnosti budou umístěny pokladničky s nápisy „Dobrovolné příspěvky pro uspořádání výstavy“. Během výstavy bude zajištěno i občerstvení, budou ho prodávat dvě slečny oblečené do krojů. Pro tyto účely jim bylo uvolněno 20 zlatých. Dle návrhu pana Horníka měl být na výstavě umístěn arch, do kterého by každý, kdo něco na výstavu zapůjčil, napsal, zda by chtěl něco z vystavených věcí muzeu věnovat. Pan Souček měl dále obstarat památnou knihu, do které by se zapisovali všichni účastníci a hosté výstavy. Co se týče jednání s Prahou, pan Prokeš se přimlouval, aby byl do Prahy napsán dopis, že Dašice pořádají výstavu samy, a aby z Prahy poslali na zahájení delegáta.<sup>44)</sup>

Na výstavní schůzi 2. července bylo usneseno, že výstava bude otevřena ještě v neděli 8. července (trvání výstavy tedy bude prodlouženo o týden). Toto usnesení vzešlo z mnohostranné žádosti, aby i širší obecnost vědělo, které předměty budou vybrány pražským delegátem dr. Luborem Niederlem<sup>45)</sup> do Prahy na Národopisnou výstavu. Kromě prodloužení výstavy

43) Pro zajímavost: pro kapelu byly jako odměna schváleny dva půllitry piva, pro sextet 1. 80 Kr za jednoho muže pro oba dva dny. SOKA Pardubice, Jednací protokol národopisné výstavy v Dašicích, 25. června 1894.

44) SOKA Pardubice, jednací protokol národopisné výstavy v Dašicích, bez uvedení data, 25. června 1894.

45) Univ. profesor PhDr. Lubor Niederle (1865–1944), archeolog, antropolog, etnograf, docent antropologie a prehistorické archeologie na FF UK. Podílel se na vzniku Národopisné společnosti československé a na Národopisné výstavě – byl vyslán jako delegát ústředního pražského výboru, aby prohlédl výstavu v Dašicích a vybral hodně předmětů, které byly poté na pražské výstavě roku 1895 vystaveny. Poté založil Národopisné muzeum československé, stal se také jeho prvním ředitelem. Po vzniku ČSR vznikl z jeho podnětu Státní archeologický ústav v Praze, která v letech 1919–1924 fungoval pod jeho vedením. Mezi jeho díla patří *Slovanské starožitnosti*. Karel SKLENÁŘ, *Biografický slovník českých, moravských a slezských archeologů a jejich spolupracovníků*

bylo navrženo, aby majitelé vystavených předmětů byli požádáni, zda by vyhlédnuté předměty zapůjčili i na výstavu do Prahy.<sup>46)</sup> O datu ukončení výstavy informovaly obyvatele a případné návštěvníky noviny Pardubický obzor.<sup>47)</sup> Zároveň, jelikož se jednalo v Dašicích o významnou událost, je o ní samozřejmě zápis v Pamětní knize města Dašic.<sup>48)</sup>

Podle delegáta z Prahy dr. Lubora Niederleho byla výstava konaná v novém městském sále v Dašicích „sice malá, ale vykazovala mnoho věcí krásných a zajímavých“. Výstava obsahovala památné předměty z Dašic a nejbližšího okolí.<sup>49)</sup> O návštěvě dr. Niederleho máme důkaz v podobě jeho krátkého zápisu a podpisu v „Památní knize musea města Dašic“.<sup>50)</sup>

Po ukončení výstavy 11. července se na schůzi širšího výboru národopisné výstavy v Dašicích zrodil nápad uspořádat výlet do Dubiny u Lánů. Před ním nechali členové výboru vytisknout 100 plakátů s textem: „Širší výbor národopisné výstavy v Dašicích pořádá na počest dam při národopisné výstavě účinkujících dne 23. července 1894 výlet do Dubiny u Lánů, odchod s hudbou z Dašic o 1 hod. odpoledne; v pádu nepříznivého počasí odbývá se koncertní a taneční zábava o 3 hod. odpolední v sále“. Při pří-

*z příbuzných oborů*, Praha 2005, s. 405–408; Dr. Niederle byl členem hlavního i výkonného výboru národopisné výstavy československé, dále byl členem ústředního výboru – výboru instalačního a odboru pro starožitnosti (archeologii). Emil KOVÁŘ, *Národopisná výstava československá v Praze. Druhá zpráva o činnosti výboru*, Praha 1893, s. 47; Výkonný výbor národopisné výstavy československé a národopisná společnost československá, *Národopisná výstava československá v Praze 1895*, Praha 1895, s. 7 (Doklady a poznámky k dějinám národopisné výstavy československé v Praze roku 1895); F. K. ROSŮLEK a kol., *Pardubicko – Holicko – Přeloučsko*, s. 161; SOKA Pardubice, Pamětní kniha města Dašic (1897–1940), s. 73.

46) SOKA Pardubice, jednací protokol národopisné výstavy v Dašicích, 2. července 1894.

47) Pardubický obzor, roč. 2, 1894, č. 13, 4. 7., Z Dašic.

48) „... díky ruchu pro národopisnou výstavu a přičiněním několika přátel zaujatých pro věc byla uspořádána ve dnech 28. a 29. června i zde národopisná výstavka, ... umístěna byla v městském sále, ... obsahovala starožitné památky sebrané z měst a ostatních vesnic Kostěnic, Moravanska, Práchenic, Komárova a Zminného.“ SOKA Pardubice, Pamětní kniha města Dašic (1897–1940), s. 73.

49) Bohužel seznam konkrétních předmětů, které byly na výstavě v Dašicích vystavovány, není znám; SOKA Pardubice, fond Městské muzeum Dašice (1888–1939), kart. 1 – spisy, jakýsi souhrn o spolku, č. AP 110.

50) „Seznal jsem s překvapením, že i v menších výstavkách českého kraje je mnoho věcí krásných a zajímavých. Dašická výstavka je jednou z nich. Za výkonný výbor národopisné výstavy pražské dr. Lubor Niederle 1/VII 1894.“ SOKA Pardubice, fond Městské muzeum Dašice (1888–1939), kart. 1 – knihy, Památní kniha musea města Dašic 1894, č. AP 110.

ležitosti výletu byly vybrané dámy požádány, aby si pořídily mašličky a za malou částku je jako vstupné prodávaly a přišpendlovaly lidem na oděv. Pan Cimbura měl zapůjčit na událost prapory, jednatel Rejfkem měl za úkol podat oznámení k hejtmanství a žádost o sál v případě konání koncertní a taneční zábavy.<sup>51)</sup>

Po ukončení výstavy i nadále pokračovaly schůze odboru pro Národopisnou výstavu, protože bylo třeba zajistit vybrané předměty na této výstavě a domluvit s výborem v Praze, které předměty na Národopisnou výstavu budou skutečně zapůjčeny, za jakých podmínek, jakým způsobem proběhne transport atd. Ze zápisu z 5. září můžeme zjistit, že jako delegát do Prahy byl zvolen dr. Liebich. Dále se na schůzi připomíná, že je třeba poslat stanovy muzejního spolku ke schválení okresnímu výboru, aby mohl být spolek definitivně uznán.<sup>52)</sup> Vydání spojené s pořádáním, přivážením a odvážením předmětů při národopisné výstavě činilo ve dnech 29., 30. června a 1. až 8. července celkem 19 zl. 21 kr.<sup>53)</sup> Čistý výnos z výstavy byl 84 zl. (ačkoli vstup byl volný) a na výborové schůzi byl věnován muzejnímu spolku ve prospěch budoucího muzea a prozatím jednatelem Rejfkem uložen do místní záložny.<sup>54)</sup> Ovšem ze zápisu ze schůze 30. listopadu vyplývá jiná výše výnosu. Po všech přezkoumáních a platbách (finance spravoval pan František Souček) čistý výnos vychází na 97 zl. 1 kr. a podle usnesení z předešlé schůze se tedy věnuje muzejnímu spolku. Tato schůze byla důležitá i z hlediska dalšího chodu muzea. Byly nastíněny otázky, jak zahájit činnost a jak získat členy, jak rozmnožovat sbírky, jakým způsobem získávat nové předměty, vycpaniny atd. Také bylo rozhodnuto požádat místní okresní radu o výměnu a přenechání předmětů ze školního kabinetu, které již pro školu nemají význam a sepsat provolání o požádání obyvatel o další předměty a knihy pro muzeum.<sup>55)</sup>

Doklady o vybírání předmětů k zapůjčení na Národopisnou výstavu v Praze máme díky zachované korespondenci právě mezi odborem národopisné výstavy v Dašicích a pražským odborem. Jedním z dopisů je list z dubna 1894, v němž byly instrukce, jaké předměty sbírat. Teprve další

51) SOKA Pardubice, jednací protokol národopisné výstavy v Dašicích, 11. července 1894.

52) SOKA Pardubice, jednací protokol národopisné výstavy v Dašicích, 5. září 1894.

53) SOKA Pardubice, spisy, Korespondence, seznam vydání národopisné výstavy v Dašicích.

54) SOKA Pardubice, spisy, jakýsi souhrn o spolku, nastin prací.

55) SOKA Pardubice, jednací protokol národopisné výstavy v Dašicích, 30. listopadu 1894.

dopis oznamuje konání Národopisné výstavy československé v Praze roku 1895 s podporou sněmu království Českého a dašický odbor tak dostal za úkol vytvořit pro tuto událost zvláštní zábavní výbor a uspořádat do Prahy výlet, kterým se snažili o podporu a součinnost místních obyvatel.<sup>56)</sup> Mezi korespondencí můžeme také nalézt dopisy o vypůjčení a následně o navrácení předmětů na národopisnou výstavu v Praze.<sup>57)</sup> V těchto dopisech dašický odbor většinou jedná s delegátem výstavy dr. L. Niederlem.<sup>58)</sup> Bohužel se z katalogu národopisné výstavy dozvídáme, že žádné archeologické památky na výstavě v Praze vystaveny nebyly.<sup>59)</sup>

### **Zakládající osobnosti muzea**

Vzhledem k tomu, že zakládajících členů bylo v průběhu fungování městského muzea mnoho, jsou zde uvedeni jen ti nejdůležitější, tedy ti, kteří byli přítomni na „Ustavující schůzi musejní a knihovní společnosti v Dašicích“. Zřejmě právě ve schůzi, která se konala 29. června 1894, má muzejní spolek a muzeum svůj počátek.

Josef Horník (12. 5. 1835 – 6. 8. 1909)<sup>60)</sup> – lesní správce v Poběžovicích, hlavní zakladatel muzea (stanovy spolku jsou podepsány jeho osobou), později pokladník, přičinil se o založení pamětní knihy města,<sup>61)</sup> významná dašická osobnost. Narodil se v Dašicích 12. května 1835, studoval na pražské technice a na Lesní akademii ve Štiavnici, roku 1859 složil zkoušku pro samostatné lesní hospodáře a v roce 1863 byl jmenován lesním v holickém revíru. Psal odborná literární díla, působil v Dašicích a Poběžovicích na Pardubicku. V Dašicích dal kromě založení městského muzea také podnět k založení parku. Zemřel v Dašicích 6. srpna 1909.<sup>62)</sup>

56) SOkA Pardubice, spisy, Korespondence, dopis odboru národopisné výstavy v Dašicích 7. 4. 1894; dopis odboru národopisné výstavy v Dašicích, 22. 6. 1894.

57) V zachovalé korespondenci mezi odborem národopisné výstavy v Dašicích a odborem v Praze není zřejmé, zda byly na výstavu v Praze zapůjčeny nějaké archeologické artefakty.

58) SOkA Pardubice, spisy, Korespondence.

59) Výkonný výbor národopisné výstavy, *Národopisná výstava československá 1895 v Praze, Hlavní katalog a průvodce*, Praha 1895, s. 188–194.

60) Zápis v pamětní knize u roku 1909 o úmrtí Josefa Horníka, zakladatele zdejšího muzea. SOkA Pardubice, fond Archiv města Dašice, Pamětní kniha města Dašic (1897–1940), s. 295; Vlastivědná abeceda Dr. Pavla Theina (Z dějin města Dašic – 9. část), Zprávy klubu přátel pardubicka XLV., 2010, č. 3–4, s. 84.

61) SOkA Pardubice, Pamětní kniha města Dašic (1897–1940), s. 3 (úvod).

62) Josef JANIŠ, *170 let od narození významné dašické osobnosti*, Dašické ozvěny, 2005, č. 6, s. 9.

František Horník – zakládající člen městského muzea, po ustavující schůzi zastával funkci knihovníka.

Josef Hynšt – zakládající člen městského muzea, po ustavující schůzi zastával funkci pokladníka. Od roku 1891 městský tajemník,<sup>63)</sup> autor části pamětní knihy.<sup>64)</sup>

Antonín Hynšt – zakládající člen městského muzea, místopředseda vodního družstva. V roce 1886 zvolen v obecních volbách starostou, v této funkci působil do roku 1892.<sup>65)</sup> V roce 1894 zastával post předsedy muzejního spolku, po čase se stal místopředsedou.<sup>66)</sup>

Čeněk Novotný – zakladatel městského muzea, předseda zdejší občanské záložny. Po dobu plnění funkce starosty byl předsedou muzejního spolku. Starostou zvolen poprvé v roce 1892, v dalších obecních volbách v roce 1895 zvolen znovu a vítězil i v následujících volbách. Roku 1905 (30. června) nakonec na post starosty rezignoval ze zdravotních důvodů. Zemřel v roce 1909.<sup>67)</sup>

MUDr. Leopold Liebich (15. 11. 1867 – 9. 5. 1941) – státní obvodní lékař, zakládající člen městského muzea, kustod jeho sbírek, správce muzea. Narodil se 15. listopadu v Pardubicích, kde byl jeho otec MUDr. Antonín Liebich (vojenský a pak městský lékař) prvním primářem pardubické nemocnice. Leopold Liebich roku 1885 vystudoval pardubickou reálku, po zkoušce z latiny a řečtiny na gymnáziu v Chrudimi v roce 1886 studoval lékařství na UK, zde se 1892 stal lékařem. Praktikoval v pražské nemocnici, jako šestadvacetiletý přišel 18. února 1893 do Dašic. Nejprve zde působil jako praktický lékař (roku 1901 jmenován obecním lékařem),<sup>68)</sup> později jako státní obvodní lékař a lékař nemocenských pojišťoven (také jako vojenský lékař). Byl velmi oblíbený, díky němu se Dašice staly čistým, vydlážděným městem s kanalizací, elektrickým osvětlením a vodovodem.

Věnoval se i práci v místní samosprávě. Od roku 1902 byl členem obecního zastupitelstva a od roku 1903 městským radním. V roce 1918 se stal náměstkem starosty, nakonec v letech 1919–1925 zastával funkci starosty. Mezi lety 1919–1921 působil jako předseda místní školní rady

63) SOKA Pardubice, Pamětní kniha města Dašice (1897–1940), s. 295.

64) *Tamtéž*, s. 3 (úvod).

65) *Tamtéž*, s. 71.

66) SOKA Pardubice, fond Městské muzeum Dašice (1888–1939), kart. 1 – spisy, pozvání, č. AP 110.

67) SOKA Pardubice, Pamětní kniha města Dašice (1897–1940), s. 72, 73, 295, 299.

68) *Tamtéž*, s. 293.

a jako školní lékař. Devětatřicet let byl ve správě místní občanské záložny, od roku 1902 byl členem výboru a v roce 1909 byl zvolen předsedou výboru záložny. Celkem 45 let působil také v Rolnickém akciovém cukrovaru, zde byl od roku 1896 členem správního výboru, v letech 1914–1925 byl členem správní rady a v roce 1935 se stal členem dozorčí rady. Díky své lásce k divadlu byl členem Spolku divadelních ochotníků, kde se v roce 1896 stal režisérem a v roce 1906 stanul v jeho čele. Byl také aktivním členem čtenářsko-zábavního spolku Hálek, Spolku pro zřízení a udržování opatrovny a jeslí, od roku 1894 přispívajícím členem v hasičském sboru, kde působil jako zdravotní poradce. Je autorem několika odborných medicínských publikací a vědeckých článků, rovněž části pamětní knihy města.<sup>69)</sup>

Mezi jeho záliby patřilo sbírání starožitností, mincí a poštovních známek. Byl svědomitým kustodem sbírek. Za dr. Liebicha (ve spolupráci s řídícím učitelem J. Fílou) byly sbírky muzea uspořádány velmi pečlivě. Leopold Liebich zemřel v Dašicích 9. května 1941, 13. května byl pochován do rodinné hrobky v Pardubicích.<sup>70)</sup>

Josef Nechvíle (6. 11. 1841 – 24. 1. 1902) – farář, zakládající člen městského muzea, svého času místopředseda muzejního spolku, zasloužilý spisovatel, archeolog, topograf. Narodil se 6. listopadu 1841 v Cholticích. V Dašicích působil postupně jako kaplan, administrátor a farář (jmenován v květnu 1882)<sup>71)</sup> po dobu 35 let. Sepsal několik historických monografií: Dašice a přifařené obce (1882), Holice a přifařené osady, Sezemice, Dřiteč, Kunětice a Hora Kunětická (1882), Město Přelouč (1884), které postupně vyšly jako přílohy časopisu Pernštýn, nakonec sepsal monografii o Pardubicích (1895). Mimoto přispíval topografickými pracemi do Památek archaeologických a místopisných,<sup>72)</sup> do časopisu Method atd. Velmi se zajímal o dějiny a archeologii, takže už v době, kdy přišel do Dašic, začal

69) Jedná se o první část pamětní knihy, tedy část o minulosti Dašic. *Tamtéž*, s. 3 (úvod).

70) Vladimír STIBOR, *Dašické osobnosti. Sedmdesát let od úmrtí MUDr. Leopolda Liebicha, státního obvodního lékaře v Dašicích*, Dašické ozvěny, 2011, č. 2, s. 4; Východočeský kraj, roč. 23, 1941, č. 20, 16. 5., Za MUDr. Leopoldem Liebichem, s. 1; Vlastivědná abeceda Dr. Pavla Theina (Z dějin města Dašic – 12. část), *Zprávy klubu přátel pardubicka* XLV., 2010, č. 3–4, s. 84.

71) 20. a 21. května se proběhla slavnostní instalace dosavadního administrátora dašické fary, veledůstojného pana Josefa Nechvíle. Pernštýn, roč. 3, 1882, č. 42, 27. 5., Z Dašic.

72) Viz Josef NECHVÍLE, *Procházky po bývalém panství Pardubském*, Památky archaeologické a místopisné 10, 1877, s. 285–310.



sbírat topografické a archeologické zprávy z okolí.<sup>73)</sup> Zemřel 24. (29.)<sup>74)</sup> ledna 1902 už jako farář na odpočinku.<sup>75)</sup>

František Cimbura – zakládající člen městského muzea, po ustavující schůzi dostal na starosti technologický obor muzea, ředitel místního cukrovaru.

Václav Souček – měšťan, zakládající člen městského muzea, po ustavující schůzi zastával funkci kustoda sbírek vycpané zvěřiny a živočišného oboru.

Jan Rejfeš – učitel, zakládající člen městského muzea, po ustavující schůzi zastával funkci prozatímního jednatele a zapisovatele, poté působil jako jednatel a knihovník.

73) Tyto poznámky si sepisoval většinou na volné listy, které ukládal do jednotlivých desek, očíslovaných římskými číslicemi (I– XXV). SOKA Pardubice, fond Pozůstalost Josefa Nechvíle faráře v Dašicích (1864–1899), kart. 1.

74) V úmrtním oznámení je datum úmrtí J. Nechvíleho uvedeno 29. ledna, pohřeb byl naplánován na 1. února v deset dopoledne. SOKA Pardubice, fond Městské muzeum Dašice (1888–1939), kart. 1 – spisy, Korespondence (1893–1926), úmrtní oznámení.

75) SOKA Pardubice, Pamětní kniha města Dašic (1897–1940), s. 293; Vlastivědná abeceda Dr. Pavla Theina (Z dějin města Dašic – 9. část), Zprávy klubu přátel pardubicka XLV, 2010, č. 3–4, s. 84; F. K. ROŠŮLEK a kol., *Pardubicko – Holicko – Přeloučsko*, s. 161; Ludvík DOMEČKA, *Nechvíle Josef*, Památky archeologické 20, 1902, s. 80.

**Tab. 1:** Obyvatelé Dašic, kteří se podíleli na přípravě národopisné výstavy v Dašicích nebo na vzniku a chodu muzejního spolku/muzea

|                                                                    |                                                                                                |                                                                               |
|--------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|
| Josef Horník – lesní správce v Poběžovicích                        | člen odboru národopisné výstavy v Dašicích – člen instalační komise                            | hlavní zakladatel muzejního spolku, pokladník                                 |
| František Horník                                                   |                                                                                                | zakládající člen muzejního spolku, knihovník                                  |
| Josef Hynšt                                                        | člen odboru národopisné výstavy v Dašicích – přijímal starožitnosti, které přicházely do Dašic | zakládající člen muzejního spolku, pokladník                                  |
| Antonín Hynšt – místopředseda vodního družstva, 1886–1892 starosta | člen odboru národopisné výstavy v Dašicích                                                     | zakládající člen muzejního spolku, předseda spolku, poté místopředseda spolku |
| Čeněk Novotný – předseda občanské záložny, 1892–1905 starosta      | člen odboru národopisné výstavy v Dašicích                                                     | zakládající člen muzejního spolku, předseda spolku                            |
| MUDr. Leopold Liebich – 1919–1925 starosta                         | člen odboru národopisné výstavy v Dašicích – člen instalační komise                            | zakládající člen muzejního spolku, kustod sbírek, správce muzea               |
| Josef Nechvíle – od r. 1882 farář                                  | člen odboru národopisné výstavy v Dašicích                                                     | zakládající člen, místopředseda spolku                                        |
| František Cimbura – ředitel cukrovaru                              | člen odboru národopisné výstavy v Dašicích                                                     | zakládající člen muzejního spolku, správce technologické sbírky               |

|                       |                                                                                                            |                                                                                                            |
|-----------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Václav Souček         | člen odboru<br>národopisné výstavy<br>v Dašicích – člen<br>instalační komise                               | zakládající člen<br>muzejního spolku,<br>kustod zoologické<br>sbírky                                       |
| Jan Rejček            | člen odboru<br>národopisné výstavy<br>v Dašicích – jednatel,<br>člen instalační komise                     | zakládající člen<br>muzejního spolku,<br>prozatímní jednatel<br>a zapisovatel, poté<br>jednatel, knihovník |
| Josef Vosáhlo         | člen odboru<br>národopisné výstavy<br>v Dašicích – člen<br>instalační komise                               |                                                                                                            |
| Josef Žďárský, učitel | člen odboru<br>národopisné výstavy<br>v Dašicích – přijímal<br>starožitnosti, které<br>přicházely do Dašic |                                                                                                            |
| Jan Prokeš, mlynář    | člen odboru<br>národopisné výstavy<br>v Dašicích                                                           |                                                                                                            |
| Pan Kvapil, učitel    | člen odboru<br>národopisné výstavy<br>v Dašicích – člen<br>instalační komise                               |                                                                                                            |
| Pan Zahradník         | člen odboru<br>národopisné výstavy<br>v Dašicích – člen<br>instalační komise                               |                                                                                                            |
| Pan Kuchař            | člen odboru<br>národopisné výstavy<br>v Dašicích – člen<br>instalační komise                               |                                                                                                            |

## Další osudy muzea

Nejvíce pramenů k poznání chodu a historie muzea máme z prvních let jeho existence. V archivu jsou kromě jiných dokumentů uloženy pozvánky ke schůzím. Tedy v letech 1894 a 1895 se jedná o pozvání ke schůzím prozatímního výboru městského muzea, v dalších letech jsou to pozvání k výborovým schůzím či k výročním valným hromadám. Tyto pozvánky jsou zachovány jen od roku 1894 do roku 1900. Jednatelské zprávy jsou na rozdíl od pozvání zachovány od roku 1896 až do roku 1912.<sup>76)</sup>

Pozvání ke schůzím i k valným hromadám mají ustálenou podobu. Je zde zaznamenáno kdy, tedy v jaký den se schůze bude konat, v kolik hodin, kde a co se bude projednávat (program). Na závěr je připojeno datum pozvání, podpis jednatele a předsedy a jména a podpisy těch, kteří se schůze/valné hromady zúčastní (ve většině případů to je místopředseda a členové výboru). Počet dnů mezi datem pozvání a vlastní schůzí kolísá. Některé schůze se konaly večer v den podání pozvání, většinou ale členové dostávali pozvání s předstihem několika dnů, maximálně však deseti.

Výborové schůze se konaly ve všední den ve večerních hodinách od páté hodiny, nejdéle ale v osm hodin večer. Naopak valné hromady se konaly v neděli odpoledne kolem druhé. Oba typy schůzí se ve většině případů konaly v hostinci „Stará radnice“, případně v městském sále.<sup>77)</sup>

Na pořadu schůze bylo vždy několik bodů. Prvním bodem bylo zahájení schůze, čtení a schválení posledního protokolu, případně čtení, schválení a podepsání zápisu předchozí valné hromady. Dalším bodem byly zprávy jednatelské, pokladniční, revizní, knihovní atd., volby do různých funkcí ve spolku, dalším bodem bývalo řešení různých aktuálních problémů a jako poslední bod byla na některých schůzích možnost volných návrhů.<sup>78)</sup>

Jednatelům spolku je od počátku (od roku 1894) Jan Rejfk a ve své funkci působí minimálně do roku 1900. Doklad o tom, zda v této funkci setrval i déle bohužel nemáme. Předsedou spolku byl v roce 1894 Antonín Hynšt (v pozvání k výborové schůzi z října 1900 se pak objevuje jako místopředseda), v dalších letech jím byl starosta Dašic Čeněk Novotný. Poprvé je na pozvání z roku 1897 přidán i podpis místopředsedy, v této době jím byl farář Josef Nechvíle.<sup>79)</sup>

76) SOKA Pardubice, fond Městské muzeum Dašice (1888–1939), kart. 1 – spisy, pozvání, č. AP 110; SOKA Pardubice, fond Městské muzeum Dašice (1888–1939), kart. 1 – spisy, jednatelské zprávy, č. AP 110.

77) SOKA Pardubice, spisy, pozvání.

78) *Tamtéž.*

79) *Tamtéž.*

Téměř po celou dobu existence muzea byly neustálé problémy s umístěním sbírek. Pro nevhodné podmínky uložení byly sbírky neustále stěhovány. Původně byly musejní sbírky umístěny ve škole. Pro nemožnost vhodného umístění nebylo možné předměty vystavit a spolek sbírky přemístil do prostor nové radnice.<sup>80)</sup> V červenci 1895 byly sbírky přestěhovány k panu Rámišovi, který poskytl muzeu místnosti zdarma. U pana Rámiše sbírky spočívaly do roku 1896, kdy byly opět přestěhovány do školy a umístěny část vedle kreslírny a část dolů vedle čtvrté třídy. Bohužel kvůli potřebě těchto prostor na školní kabinety se sbírky opět musely stěhovat. Některé větší předměty byly umístěny na půdě nové radnice. Půdní prostory měly však naprosto nevhodné klimatické podmínky. Bylo zde vlhko a předměty tím trpěly. V srpnu 1897 byly sbírky přestěhovány na správcovství k dr. Pychovi. Roku 1899 byly sbírky opět umístěny do školy, kde byly využívány jako školní pomůcky.<sup>81)</sup> V roce 1925 bylo muzeum přestěhováno do klenuté místnosti domu č. p. 39 paní Pacovské.<sup>82)</sup> Ani s knihovnou to nebylo lepší. Knihovna byla umístěna při muzeu ve skříni v už zmíněném přízemí vedle čtvrté třídy (zde knihy půjčoval městský výběrčí Franišek Zörnig), zapůjčené knihy, které zde byly uloženy, dokonce zplesnivěly. Knihovna se proto musela také přestěhovat. Roku 1896 byla přestěhována na galerii městského sálu.<sup>83)</sup> V roce 1917 obec koupila dům č. p. 25 a knihovna byla přemístěna do přízemí do zasedací síně obecního zastupitelství, sem byla také umístěna čítárna. Roku 1923 byl tento dům určen ke zbourání, takže se knihovna opět přestěhovala na radnici.<sup>84)</sup>

Roku 1895 bylo kromě pozvání na schůze vydáno také Pozvání k přistoupení k muzejnímu spolku, kde bylo definováno kdo a za jakých pod-

80) Radnice byl dům č. p. 17 na jižní straně náměstí do Tylovy ulice. Budova byla roku 1852 koupěna městem a roku 1855 přestavěna a upravena pro účely radnice. V přední jednopatrové budově byly v přízemí místnosti obecního hostince, v prvním poschodí obecní úřadovna, hostinské pokoje a galerie k divadelnímu sálu. Roku 1891 byla zadní část radnice rozbourána (což byly kasárna), na tomto místě byl postaven divadelní sál se stálým jevištěm a potřebnými vedlejšími místnostmi. SOKA Pardubice, fond Archiv města Dašice, Pamětní kniha města Dašic (1897–1940), s. 189, 211, č. AP 102.

81) SOKA Pardubice, spisy, jednatele zprávy, jednatele zpráva za rok 1896, za rok 1897; SOKA Pardubice, spisy, jakýsi souhrn o spolku.

82) SOKA Pardubice, Pamětní kniha města Dašic (1897–1940), s. 291.

83) Sem byla přestěhovaná i knihovna spolku Hálek a obě knihovny byly nakonec spojeny. Z obou knihoven půjčoval knihovník Jan Rejček členům i nečlenům zdarma. *Tamtéž*.

84) SOKA Pardubice, spisy, jednatele zprávy, jednatele zpráva za rok 1896; SOKA Pardubice, Pamětní kniha města Dašic (1897–1940), s. 291.

mínek má možnost se stát zakládajícím či přispívajícím členem. Zároveň zde byla vyslovena prosba o knihy, z kterých by se utvořila knihovna k veřejnému půjčování a o další věci, které by se hodily do muzea.<sup>85)</sup> V roce 1895 se vedení spolku usneslo vypravit do Prahy speciální vlak kvůli unikátní Národopisné výstavě, na kterou se snažili nalákat co nejvíce lidí. V červnu byl tedy pro obyvatele Dašic a okolních obcí skutečně vypraven na Národopisnou výstavu v Praze zvláštní vlak.<sup>86)</sup> V červenci proběhla návštěva muzea v Pardubicích a po této zkušenosti byly pro sbírky pořízeny dvě skříně a stojan na knihy. Po výstavě v Praze muzejní spolek obdržel diplom a bronzovou medaili za zásluhy s uspořádáním místní výstavy a obesláním Národopisné výstavy v Praze. Na Národopisnou výstavu spolek zaslal celkem 137 vesměs cenných předmětů a některé z nich jejich majitelé věnovali Národopisnému muzeu v Praze.<sup>87)</sup>

V roce 1896 spolek kromě svých běžných záležitostí zasáhl také do pardubického dění. Spolek podal ke sněmu království Českého petici za zachování Kunětické hory. Na výborové schůzi se usnesli, že se knihy budou půjčovat jen dospělým, knihy pro mládež budou přestěhovány do školy a tam jim budou přístupné. Knihy půjčoval pan Horník každou neděli po bohoslužbě. Spolek měl v tomto roce 28 členů zakládajících a 60 členů přispívajících.<sup>88)</sup>

Roku 1897 byly sbírky po přestěhování k panu dr. Pychovi pro jistotu pojištěny.<sup>89)</sup> Z podnětu pana Horníka, byla se spolkem Sokol pořádána v městském parku slavnost. Tato slavnost byla navrhována z toho důvodu, aby byl postaven spolkový dům, ve kterém by měly všechny spolky „útlek“.<sup>90)</sup> Během tohoto roku ze spolku vystoupili dva členi (kustod numismatických

85) SOKA Pardubice, spisy, pozvání.

86) Zvláštní vlak byl vypraven z Moravan, Dašic a okolí 29. června v sedm hodin ráno, přisedat bylo možné na všech stanicích z Moravan až do Pardubic, v Přelouči a v Kolině. Vlak byl rozdělen na 1. až 3. třídu, lístky měly osmidenní platnost. Pardubický obzor, roč. 3, 1895, č. 12, 12. 6.

87) SOKA Pardubice, spisy, jakýsi souhrn o spolku; SOKA Pardubice, spisy, jednatele zprávy, jednatele zpráva za rok 1896; Pernštýn, roč. 7, 1896, č. 11, 11. 6., Z Dašic.

88) SOKA Pardubice, spisy, jakýsi souhrn o spolku; SOKA Pardubice, spisy, jednatele zprávy, jednatele zpráva za rok 1897; Pernštýn, roč. 7, 1896, č. 11, 11. 6., Z Dašic.

89) Byly pojištěny u Generali, pojistné se platilo 8 zl. 84 kr. SOKA Pardubice, spisy, jednatele zprávy, jednatele zpráva za rok 1897.

90) Výnos ze slavnosti byl dle pokladníka Žitka 351 zl. 25. kr., který byl uložen ve zdejší záložně. SOKA Pardubice, spisy, jednatele zprávy, jednatele zpráva za rok 1897.

sbírek Antonín Kvapil a Vojtěch Vápeník), několik členů však naopak také přistoupilo.<sup>91)</sup>

V roce 1898 dostalo muzeum peněžní dar od občanské záložny, která věnovala 30 zl. Naopak příspěvky tento rok nebyly vybírány, protože se je mnoho členů zdráhalo platit. Zdůvodnili to tak, že jsou málo informovaní a neví, na co přispívají, kde sbírky jsou a co v nich je. Ve spolku bylo nyní celkem 80 členů, z toho 34 zakládajících a 46 přispívajících.<sup>92)</sup>

O dění v muzeu v roce 1899 nemáme žádné informace, nedochovaly se žádné prameny. V roce 1900 muzejní sbírky čítají dle inventárních čísel celkem 1 217 kusů, z toho je 284 kusů přírodovědeckých, 169 historických, předmětů týkajících se dějin umění 163 kusů, národopisných 102, uměleckoprůmyslových bylo nejvíce, tedy 499 kusů. Kustody sbírek v tomto roce byli dr. Liebich, pan Souček a pan Polák.<sup>93)</sup> Ve spolku bylo nyní 83 členů, 36 zakládajících a 47 přispívajících. Pan Vilém Rámiš, jeden ze z původních zakládajících členů, v tomto roce zemřel. V říjnu v muzeu proběhla čestná návštěva místodržitele království Českého, o této návštěvě však nic bližšího nevíme.<sup>94)</sup> V jednatelské zprávě z roku 1900 se píše, že byl vyplněn dotazník zemské statistické kanceláře království Českého, který zaslala Společnost přátel starožitností českých v Praze. Na otázky v dotazníku odpověděl kustod sbírek dr. Liebich. Tento dotazník nebyl v archivu uschován. V této zprávě je také vyzdvihována funkce venkovských muzeí. Venkovská muzea jsou k tomu, aby sbírala i památky s místním významem, která velká muzea sbírat nemohou. Součástí jednatelské zprávy je i shrnutí a připomenutí, co všechno muzeum sbírá: všechny historické, rodinné a umělecké památky, jako jsou listiny, mince, kusy nábytku, šatstvo, obrazy, pečeti, atd., vypsáno také, co sbírá knihovna.<sup>95)</sup>

Počet členů spolku se v roce 1901 trochu snížil, nyní zakládajících členů bylo 32 a přispívajících 43, celkem tedy 75 členů. Zemřel zakládající člen MUDr. Josef Pych. Lidem byla rozeslána „provolání ku rozhojňování sbírek“, MUDr. Liebich s panem Fílou přerovnali muzeum, nerosty byly

91) SOKA Pardubice, spisy, jednatelské zprávy, jednatelská zpráva za rok 1897; SOKA Pardubice, spisy, jakýsi souhrn o spolku.

92) SOKA Pardubice, spisy, jednatelské zprávy, jednatelská zpráva za rok 1898.

93) SOKA Pardubice, Pamětní kniha města Dašic (1897–1940), s. 264; SOKA Pardubice, spisy, jednatelské zprávy, jednatelská zpráva za rok 1900.

94) SOKA Pardubice, spisy, jednatelské zprávy, jednatelská zpráva za rok 1900.

95) SOKA Pardubice, spisy, jednatelské zprávy, jednatelská zpráva za rok 1900.

přemístěny ve škole nahoru a byla pořízena nová skříň. Pan Fila byl jmenován kustodem. Téhož roku se muzejní spolek přidal k ostatním organizacím a podal protest proti vrchnímu vedení na Karlově mostě v Praze. Tento protest byl v roce 1902 opakován. V jednatelské zprávě z tohoto roku se také zmiňuje, že se při muzeu pořádá sbírka lebek.<sup>96)</sup>

V roce 1902 (12. srpna) poslal Národopisný odbor východočeské výstavy v Pardubicích dopis výboru městského muzea v Dašicích, ve kterém informuje o Východočeské výstavě v Pardubicích, chystané v roce 1903. Spoléhají v něm na pomoc východočeských měst a muzeí, žádají o posláni vybraných předmětů nebo uspořádání vlastní expozice. Dále žádají, aby jim do 1. listopadu bylo sděleno, jakým způsobem se městské muzeum výstavy zúčastní. Účelem výstavy je spojit celý český východ a ukázat pokrok ve všech odvětvích průmyslu a hospodářství a znázornit minulé a současné žití východočeského lidu ve všech směrech. Na tento dopis odpověděl dašický spolek kladně.<sup>97)</sup>

Ohledně zmíněné Východočeské výstavy v Pardubicích se konala 30. července 1903 v Dašicích schůze, kde se domluvili, že se spolek bude prezentovat jedním výstavním dnem.<sup>98)</sup> V jednatelské zprávě z téhož roku je zápis z voleb, kdy některé stávající osoby ve funkcích byly vyměněny. Správcem muzea se stal dr. Liebich, kustodem zůstal pan Fila a k němu byl zvolen pan Geissler, jako knihovníka zvolili pana Netušila.<sup>99)</sup>

V červenci 1904 zpřístupnil spolek sbírky všem žákům zdejších i okolních škol i všem ostatním lidem bez vstupného. Stalo se tak ve dnech školské výstavy obecné školy a škol měšťanských (11. července). Výstava byla otevřena pod dozorem kustoda Fily, pokladníka Horníka a jednatele Rejčka. Na dobrovolných příspěvcích muzeum vybralo 6 K a 20 h. Nyní spolek čítá 29 členů zakládajících, 26 přispívajících a jednoho člena čestného. V jednatelské zprávě je připojen odstavec o tom, jak o muzeích píše A. Lichtvark, jeden z nejlepších organizátorů uměleckých idejí v Německu: *„Jsout' musea ústavy pro blaho a poučení veřejnosti zřízené. Naše musea*

96) SOKA Pardubice, spisy, jednatelské zprávy, jednatelská zpráva za rok 1901; SOKA Pardubice, spisy, jakýsi souhrn o spolku.

97) SOKA Pardubice, fond Městské muzeum Dašice (1888–1939), kart. 1 – spisy, korespondence, dopis národopisného odboru východočeské výstavy v Pardubicích ze 12. srpna 1902, č. AP 110.

98) SOKA Pardubice, spisy, korespondence, dopis o východočeské výstavě v Pardubicích ze dne (?).

99) SOKA Pardubice, spisy, jednatelské zprávy, jednatelská zpráva za rok 1903.



*vzešla jako svobodná a lidová učiliště vyšší kategorie. Velikého stáří ještě nemají a nikdo rozumný nepokládá jejich dnešní útvar za dokonalý nebo definitivní. Naopak všechno ukazuje k tomu, že právě nyní vstupuje do nového stádia vývoje a dobře jest, chystati se k němu, zajisté lépe, nežli nechati se předběhnout, zůstat pozadu, zkostnatět. Co z musea vychází, obrací se ke všemu lidu. V tom leží neocenitelná síla a dává museím zcela zvláštní a nutné postavení vedle jiných škol, doplňující naše filologicko-historické vzdělání ve školách, poněvadž vedou k věcem, anebo od věcí vycházejí.*<sup>100)</sup>

V následujícím roce byly sbírky opět rozšířeny, apeluje se na lidi, aby nic nevyhazovali, aby schovávali každý střep a snažili se zachovat všechno památné. Byli také přijati noví členové, například sládek z Dašic pan Novák. Ve spolku je celkem 63 členů, 30 zakládajících, 32 přispívajících, 1 čestný.<sup>101)</sup> V jednatelské zprávě si stěžují na nevhodnou knihovni místnost pro půjčování, protože se zde netopí. Jinak je knihovna celkem úspěšná, v tomto roce proběhlo celkem 630 výpůjček. Knihy se půjčují současně s knihami spolku Hálek jednou za 14 dní a to zdarma.<sup>102)</sup>

V jedné z výborových schůzí roku 1906 padl návrh na vytvoření soupisu sbírkových předmětů, ve kterém by bylo vše roztříděno podle klasifikace zemské státní kanceláře. Dále bylo navrženo, aby byl požádán pan Diviš Čistecský ze Šerlinku o uspořádání přednášky. V jednatelské zprávě je opět upozorněno na nedostatečné místnosti pro uložení sbírek, což je hlavní překážkou dalšího rozvoje muzea. Místopředsedou spolku je Antonín Hynšt, pokladníkem František Horník, správce domu je dr. Liebich, kustody sbírek jsou stále Josef Fíla a nově Josef Žďárský, Josef Bezdíček byl jmenován knihovníkem. Knihy se nyní půjčují každou sobotu v obecné kanceláři, takže knihovníci již netrpí zimou.<sup>103)</sup>

V lednu 1907 byl spolku zaslán dopis od Zemské statistické kanceláře království Českého, v němž žádají o vyplnění připojeného dotazníku, týkající se vedení a fungování městského muzea za rok 1905. Dotazník obsahoval celkem 12 otázek, na závěr dotazníku je místo případné poznámky

100) SOKA Pardubice, spisy, jednatelské zprávy, jednatelská zpráva za rok 1904.

101) Ve zprávě v Neodvislých listech je na rozdíl jednatelské zprávy uveden jiný počet členů spolku: 30 zakládajících, 27 přispívajících, 1 člen čestný. Neodvislé listy, roč. 11, 1905, č. 1, 7. 1., Dopisy – Z Dašic.

102) SOKA Pardubice, spisy, jednatelské zprávy, jednatelská zpráva za rok 1905.

103) SOKA Pardubice, spisy, jednatelské zprávy, jednatelská zpráva za rok 1906.

a dodatky. První tři otázky jsou obecné: název a sídlo muzea, rok založení, kdo je vlastníkem muzea, další otázky se týkají statistik za rok 1905 (k 31. prosinci). Jedná se o otázky: kolik mělo muzeum toho dne předmětů, kde se muzeum nacházelo, jestli jsou místnosti, ve kterých muzeum sídlí vhodné, po kolik dní bylo muzeum přístupné za vstupné a kolik bezplatně, kolik bylo platících návštěvníků a kolik neplatících, jestli má muzeum nějaké jmění, případně jeho výše, jaké byly za tento rok příjmy muzea a od koho, jaké byly výdaje a za co. Zajímavostí je, že muzeum bylo po většinu času otevřeno pro veřejnost zdarma, pouze za dobrovolný příspěvek, za vstupné bylo muzeum otevřeno jen po tři dny. Celkový úhrn příjmů byl za rok 1905 58 K (nejvíce peněz získali ze členských příspěvků), celkový úhrn výdajů byl 56 K.<sup>104)</sup>

Další zprávy o chodu muzea jsou až z roku 1909. Jednatelská zpráva znovu obsahuje stížnosti na nedostatečné místnosti, ve kterých jsou uloženy sbírky. Dozvíme se z ní také, že v roce 1908 vůbec neproběhla valná hromada, protože údajně nebylo nic k řešení. V tomto roce zemřeli hlavní zakladatel muzea Josef Horník a dlouholetý starosta města, bývalý předseda spolku a zasloužilý člen Čeněk Novotný. Členů spolku je tento rok celkem 57 (1 čestný člen, 27 zakládajících, 29 přispívajících).<sup>105)</sup>

Počet členů spolku začíná pomalu klesat, jejich počet skončil na čísle 50 (22 zakládajících členů, 27 přispívajících a jeden čestný člen). Umírají původní členové a nepřistupují noví. V roce 1911 zemřelo dokonce 5 dlouholetých členů spolku, například František Horník, Antonín Rychlík a František Cimbura. Zásadním bodem jednatelské zprávy je tedy potřeba řady členů spolku opět doplňovat. Knihy muzejního spolku jsou nyní umístěny v jedné skříni na galerii, odborné knihy se nacházejí v muzejních místnostech, tyto knihy i s knihami spolku Hálek půjčuje jednatel Josef Hynšt.<sup>106)</sup>

V březnu 1911 přišel další dopis od Zemské statistické kanceláře království Českého, ve kterém byl opět připojen dotazník, tentokrát je zajímal rok 1910. Dotazník je velmi podobný, stejně koncipovaný, je však podrobnější a obsahuje více otázek. Mezi otázky navíc patří, bylo muzeum koncem roku 1910 spojeno s nějakým jiným vzdělávacím ústavem

104) SOkA Pardubice, spisy, korespondence, dotazník Zemské statistické kanceláře království Českého z 25. ledna 1907.

105) SOkA Pardubice, spisy, jednatelské zprávy, jednatelská zpráva za rok 1909.

106) SOkA Pardubice, spisy, jednatelské zprávy, jednatelská zpráva za rok 1911.

nebo archivem, jestli byl ustanoven pro rok 1910 nějakým muzejní výbor a z kolika sestával členů, kým byl volen a na jak dlouho. Dále kdo vedl odbornou správu muzea, které práce spojené s muzeem byly vykonávány zdarma, které za odměnu a kým, jestli mělo muzeum zvláštní manipulační úředníky a nakonec zda muzeum v letech 1906–1910 pořádalo nějakou výstavu, případně kde a kdy. Je zajímavé, že dle vyplněného dotazníku bylo muzeum otevřeno pro návštěvníky bezplatně po 52 dnů, za vstupné nebylo muzeum přístupné vůbec. Výstava nebyla pořádána žádná. Celkový úhrn příjmů v roce 1910 byl 100 K, výše výdajů za tento rok byl 83 K (nejvíce peněz bylo utraceno za nové předměty, jejich údržbu a opravu). Celkem bylo v muzeu uloženo 2 086 inventárních předmětů (z toho 181 prehistorických a 40 historických).<sup>107)</sup>

Jednatelská zpráva za rok 1912 je poslední, zprávy z dalších let se v archivu nenacházejí. Na výborové chůzi, z které jednatelské zpráva pochází, se jednalo o další získávání a zachování starožitností, usnesli se, že je potřeba pozvat ke členství ve spolku více lidí. Mimo jiné bylo odsouhlaseno, že budou odebírat časopis *Pravěk*. Chtěli také sloučit obě knihovny v jednu veřejnou knihovnu a zřídit čítárnu. Tím by se usnadnila manipulace s knihami a nemusely by se stále přenášet z galerie do obecní úřadovny.<sup>108)</sup>

V roce 1913 počet členů, i když byli přihlášení a přijati někteří noví členové, klesl na 48 (21 zakládajících, 23 přispívajících, 3 činní, a 1 čestný člen). Předsedou spolku je starosta Jan Prokeš (od roku 1912).<sup>109)</sup> Správce muzea dr. Liebich oznamuje, že se sbírky množí, ale že není dostatek místností a stěžuje si, že se skříně stávají skladištěm předmětů a není možné je rozložit a rozmístit. Proto se navrhovalo, aby se pro muzeum najaly nové místnosti.<sup>110)</sup>

Od této doby se veškeré pravidelné zápisy či dokumenty o dění muzea nevyskytují. Ve 20. letech 20. století máme celkově o muzeu velmi málo informací. V roce 1919 přišlo městskému muzeu v dopise od ministerstva školství a národní osvěty apel k organizaci muzejnictví. Muzejním sborem při ministerstvu byla totiž 22. února 1919 schválena osnova svazových stanov (Svazu československých muzeí vlastivědných), kterou vypracoval

107) SOKA Pardubice, spisy, korespondence, dotazník Zemské statistické kanceláře království Českého z 1. března 1911.

108) SOKA Pardubice, spisy, jednatelské zprávy, jednatelská zpráva za rok 1912.

109) SOKA Pardubice, Pamětní kniha města Dašic (1897–1940), s. 301.

110) Neodvislé listy, roč. 19, 1913, č. 48, 18. 6., Z Dašic, s. 5.

sekretariát Historického muzea plzeňského<sup>111)</sup> a poté byla ministerstvem vzata jako základ budoucí organizace vlastivědných muzeí. Tato osnova byla v příloze připojena k dopisu k případnému připojení námitek či doplňků, přičemž ministerstvo žádá o posláni elaborátu do konce dubna. Na závěr dopisu se připomíná, že se jedná o autonomní svaz, který je řízen a spravován samotnými muzei, takže je v jejich zájmu, aby do svazku vstoupili.<sup>112)</sup>

O roku 1925 je jediná krátká zmínka v pamětní knize, kde se píše, že muzeum i městský archiv jsou po celý rok uspořádávány a třízeny.<sup>113)</sup>

Muzeum po delší době dostalo v roce 1926 opět trvalé místo, takže by sbírky měly být urovnány a měly být opět přístupné obyvatelům města a okolí. Proto výbor muzejního spolku v Dašicích vybízel vyhláškou obyvatele Dašic a okolí, aby podporovali snahu výboru zlepšit muzeum tím, že se stanou členy spolku, případně poskytnou vhodné dary. Ve vyhlášce je tedy připomenuto, co všechno muzeum sbírá: „... všechny vykopané památky starých sídlišť, nebo pohřebišť našich pradávných předků, všechny historické i umělecké památky, staré zápisy, listiny, autografy, pečetě, mince všeho druhu, starý nábytek, šatstvo, výšivky, nádobí, náčiní, obrazy, míry i váhy, jakož i vše co osvětluje poměry osob zasloužilých o vlast, město nebo okolí, konečně všechny předměty upomínající na válku.“ Ve zvláštních případech je muzeum předměty ochotné i zakoupit.<sup>114)</sup>

Z třicátých let máme informaci o chodu muzea více, ale ne mnoho, takže si můžeme udělat jen hrubou představu o tom, jak muzeum v této době fungovalo. V roce 1930 (27. srpna) se konala v městském archivu prohlídka státního archivního inspektora pro Čechy Václava Vojtěška (univerzitní profesor). Na městský úřad v Dašicích posléze přišel dopis s vyjádřením inspektora, že se přesvědčil, že zde uložené archiválie jsou cenné a že si zaslouží náležité opatření. Oznamuje tedy, že doporučil ministerstvu národní osvěty, aby do Dašic zakoupil železnou skříň, kam by byly listiny řádně uloženy a byla zajištěna jejich ochrana. Zároveň tudíž v dopise žádá, aby mu byl zaslán seznam listin a městských knih se stručnými údaji.<sup>115)</sup>

111) Vypracoval dr. V. Macháček. SOkA Pardubice, spisy, korespondence, dopis od ministerstva školství a národní osvěty z 10. března 1919.

112) Za ministra podepsán dr. Zdeněk Wirtl. SOkA Pardubice, spisy, korespondence, dopis od ministerstva školství a národní osvěty z 10. března 1919.

113) SOkA Pardubice, Pamětní kniha města Dašic (1897–1940), s. 348.

114) SOkA Pardubice, spisy, korespondence, Vyhláška výboru muzejního spolku v Dašicích z 1. prosince 1926.

115) SOkA Pardubice, spisy, korespondence, dopis Státního archivního inspektora pro Čechy v Praze z 25. října 1930.

Po návštěvě inspektora bylo zahájeno několikaleté dopisování mezi dašickým městským úřadem a inspektorem ohledně zakoupení a dovezení slíbené železné skříně na uložení archiválií. V září 1931 přišlo na městský úřad upozornění, že stále nebyl zaslán seznam listin a městských knih.<sup>116)</sup> Na to městský úřad v Dašicích dopisem oznamuje, že posílá seznam a upozorňuje, že ostatní knihy a listiny se nacházejí v městském muzeu a protože se kvůli nedostatku financí nemůže obec postarat v archivu ani v muzeu o lepší uložení, žádají o věnování železné skříně.<sup>117)</sup> V dubnu 1933 městský úřad opět píše inspektorovi, v němž prosí o sdělení, zda obdrží slíbenou železnou skřín. Připomíná také, že se muzeum nachází ve špatné finanční situaci a nemůže skřín samo zakoupit.<sup>118)</sup> O pár měsíců později se Dašicím dostává odpovědi, že opatření skříně na uchování archiválií nákladem ministerstva školství a národní osvěty je v projednávání. Zároveň inspektor dodává, že je naděje, že koncem roku budou některé skříně zakoupeny.<sup>119)</sup>

V tomto roce se ve sborníku *Krajem Pernštýnův* objevuje mimo jiné článek o Dašicích, v němž se, dá se říci, svým městským muzeem chlubí. Takže buď v tuto chvíli muzeum skutečně prosperovalo, nebo se jednalo o jakousi reklamu.<sup>120)</sup>

V době protektorátu byla činnost problematická, celkově nebylo kulturním institucím a akcím v této době přáno. V pamětní knize se dokonce zmiňují, že se ani nepořádala oslava 1. května, protože jakékoliv shromažďování lidu bylo německými úřady zakázáno. To znamená, že i spolky, které chtěly i nadále vyvíjet jakoukoliv činnost, musely do 31. května ohlásit své další trvání a plány okresnímu úřadu. Pokud by tak neučinily, byla by jejich činnost zakázána. Z pamětní knihy se dozvídáme, že téměř všechny spolky se přihlásily.<sup>121)</sup> V druhé pamětní knize města, tzv. válečné

116) SOKA Pardubice, spisy, korespondence, dopis Státního archivního inspektora pro Čechy v Praze z 3. září 1931.

117) SOKA Pardubice, spisy, korespondence, dopis Státnímu archivnímu inspektorovi pro Čechy v Praze z 11. září 1931.

118) SOKA Pardubice, spisy, korespondence, dopis Státnímu archivnímu inspektorovi pro Čechy v Praze z 8. dubna 1933.

119) SOKA Pardubice, spisy, korespondence, dopis Státního archivního inspektora pro Čechy v Praze z 8. července 1933.

120) „*Město Dašice má také své museum. Je sice malé, ale chová mnohé památky, kterých bychom marně hledali jinde. Zvláště oddělení starých cechů je bohaté. Nyní je právě rozšiřováno a není daleka doba, kdy se budeme moci pochlubití okolí svými poklady.*“ František VALÁŠEK, *Dašice v přítomnosti*, Krajem Pernštýnův, východočeský sborník školního okresu pardubického, roč. 13, 1933, č. 10, 5. 6., s. 153.

121) SOKA Pardubice, Pamětní kniha města Dašic (1897–1940), s. 428.

kronice z let 1939–1945, „doby našeho národního neštěstí a ponížení“ již žádný zápis o městském muzeu není.<sup>122)</sup>

Je až s podivem, že i přesto se v roce 1939 objevuje několik článků o muzeu v regionálním tisku Východočeský republikán. V dubnu se v rubrice Kulturní Dašice knihovna chlubí přírůstkem knih bývalého vojenského zátiší, tato knihovna má být umístěna v městském archivu (který má být přestěhován do místností městského úřadu). Počet čtenářů údajně vzrostl a na jejich přání měl být zhotoven úplný seznam všech svazků knihovny. Také muzeum (umístěné na radnici) se rozrostlo o nově darované sbírky v „jedno z největších venkovských museálních sbírek“. Lidé v muzeu mohou najít obraz dašické a krajové historie svých předků, zvláště pěkný je prý vojenský sál, svědčící o zašlé vojenské slávě města.<sup>123)</sup> V červenci se objevuje zpráva o znovu zpřístupnění městského muzea v Dašicích veřejnosti po dlouhé době (není ovšem uvedeno po jak dlouhé době). Do pořádku muzeum uvedla Mládež národního souručenství.<sup>124)</sup> První návštěvní den byla neděle 24. téhož měsíce, kdy tento den muzeum navštívilo přes 50 osob.<sup>125)</sup>

V roce 1940 o sobě muzeum opět nedává vědět, několik informací máme až z doby o rok později. Památkový úřad v Praze v dopise muzejnímu spolku v Dašicích oznamuje, že říšský protektor v Čechách a na Moravě ustanovil ředitele říšského župního muzea v Opavě dr. E. Brauna svým zvláštním pověřencem pro muzejnictví v protektorátu s účinností 1. června. Jeho úkolem je o muzeích, která navštíví, podávat zprávy.<sup>126)</sup>

Kromě této události pokračuje výměna korespondence se státním archivním inspektorem v Praze, kvůli potřebě skříní na uložení archiválií. Jako první muzeum kontaktoval již zmíněný státní archivní inspektor Václav Vojtíšek. Žádal o zprávu v jakém stavu nyní dašický archiv je, kde je umístěn, kolik má místností, jestli mají vhodný inventář, zda se v archivu nalézají i archiválie dašických cechů. Při tom se táže, co by archiv potře-

122) SOkA Pardubice, fond Archiv města Dašice. Pamětní kniha města Dašic 2 (1939–1945), s. 189, č. AP 102.

123) Východočeský republikán, roč. 21, 1939, č. 22, 26. 5., Holicko – Kulturní Dašice, s. 9.

124) Zpráva o činech mládeže NS, která ve spolupráci se spolkem městského muzea upravovala sbírky, aby mohly být přístupné veřejnosti, se objevuje již v červnu téhož roku. Východočeský republikán, roč. 21, 1939, č. 27, 30. 6., Holicko – Drobnosti z Dašic, s. 8.

125) Východočeský republikán, roč. 21, 1939, č. 31, 28. 7., Holicko – Drobné zprávy z Dašic, s. 8.

126) SOkA Pardubice, spisy, korespondence, dopis muzejnímu spolku v Dašicích, Pardubice, 17. července 1941. podepsán Emil Kolář.

boval, aby se mohl zlepšit jeho dosavadní stav.<sup>127)</sup> Městský úřad obratem inspektorovi odpovídá, že městská archiv je umístěn ve třech místnostech (část je v městské knihovně, část v městském muzeu, část v městské úřadovně), umístění je nedostatečné a chybí skříně. Archiválie cechů jsou uloženy ve skříní v městském muzeu. Archivní listiny spravuje starosta města s městským tajemníkem. Archi tedy potřebuje dvě skříně, které pro stálé finanční problémy nemohou sami zakoupit, přičemž inspektora upozorňují, že jim byla ze státních příspěvků jedna skřín již slíbena, ale dosud ji neobdrželi. Tudíž inspektora žádají, aby jim pokud možno pomohl vyžádat dvě skříně, do kterých by mohli archiválie řádně uložit.<sup>128)</sup>

Opět z regionálního tisku se dozvídáme o jedné zajímavosti uložené v městském muzeu. Jedná se o rakev z josefínské doby,<sup>129)</sup> která se zřejmě stala velmi oblíbeným muzejním předmětem. Jen ve Východočeském kraji (dříve Východočeský republikán) se o ní píše za rok 1942 dvakrát, přičemž jde to téměř identický článek, v roce 1944 je použit znovu stejný článek.<sup>130)</sup>

Roku 1944 vydalo ministerstvo školství prostřednictvím Zemských úřadů v Praze a v Brně výnos (dodatek k oběžníku 721/44 Vystavování muzejních předmětů ve veřejných úřadovnách). Nebylo totiž ojedinělé, že předměty z muzejních sbírek vlastivědných muzeí byly používány k výzdobě kanceláří, úřadoven a podobně. Tento výnos měl omezit takové případy na minimum a bylo nutné se dle něho řídit. V dopise je zákon citován v němčině, ke znění citovaného výnosu se všem muzeím připomíná, aby všechny podobné zásahy do muzejních sbírek hlásila svazu českých muzeí.<sup>131)</sup>

Od tohoto roku se nelze dozvědět již žádné informace k dalšímu chodu a existenci muzea. Nejsou dochované žádné nosné prameny. Jeden

127) SOKA Pardubice, spisy, korespondence, dopis Státního archivního inspektora pro Čechy v Praze z 30. října 1941.

128) SOKA Pardubice, spisy, korespondence, dopis Státnímu archivnímu inspektorovi pro Čechy v Praze ze 14. listopadu 1941.

129) Je to rakev jednoduchého tvaru s vyklápěcím dnem z dob reforem Josefa II., které se týkaly i pohřbívání. Byla to rakev pro všechny dašické nebožtíky, když byl zemřelý donesen v rakvi nad hrob, dno se otevřelo a mrtvola se vyklopila. Tento způsob pohřbívání byl velice úsporný, avšak nevyhovoval představám piety. Východočeský kraj, roč. 24, 1942, č. 2, 9. 1., Holicko – Rakev z josefínské doby, s. 5.

130) *Tamtéž*, s. 5; Východočeský kraj, roč. 24, 1942, č. 26, 26. 6., Holicko – Věčná rakev, s. 6; Východočeský kraj, roč. 26, 1944, č. 32, 11. 8., Holicko – Věčná rakev, s. 4.

131) SOKA Pardubice, spisy, korespondence, dodatek k oběžníku 721/44, Praha 28. říjen 1944.

z pramenů, ze kterého by se teoreticky dalo něco o muzeu zjistit, je další městská kronika z let 1939–1992. Nicméně ta byla nenávratně ztracena a bohužel kromě originálu neexistoval žádný přepis. Jediný doklad o době zániku městského muzea je uložen v archivu Archeologického ústavu AV ČR Praha, v. v. i. Jedná se o dopis docenta Bedřicha Svobody ředitelství Archeologického ústavu ČSAV v Praze z 15. prosince 1962, věci dopisu je „Museum v Dašicích a archeologické nálezy v něm uložené“. Docent B. Svoboda měl podle příkazu z ředitelství v dašickém muzeu zjistit stav a přírůstky archeologické sbírky. Před návštěvou si dle zprávy vyžádal v „Kabinetu pro musejní a vlastivědnou práci v Praze“ informace o jeho stavu a zde se dozvěděl, že již bývalé muzeum v Dašicích bylo proměněno v pamětní síň místního rodáka Josefa Hybeše,<sup>132)</sup> přičemž sbírky byly odvezeny do muzea v Pardubicích, kde se údajně jejich zpracování věnoval odborný zaměstnanec dr. L. Skružný,<sup>133)</sup> který přislíbil podat zprávu AÚ ČSAV v Praze o vyhodnocení nálezů. Pod zprávou je PhDr. Jiřím Zemanem s datem 7. ledna 1963 ručně připsáno: „Není zpráva o revizi“. <sup>134)</sup> Tento dokument dokazuje, že soupis časově vytíženého dr. L. Skružného byl vytvořen až nějakou dobu (měsíců či let?) po převozu dašických sbírek. Datum vzniku Skružného soupisu totiž také není známé. Dnes již nezjistíme, kdy přesně byly sbírky převezeny a kolik sbírkových předmětů obsahovaly. Jediná evidence sbírek muzea v Dašicích, je zaznamenána pod heslem „převod z muzea v Dašicích“ v přírůstkové knize Východočeského muzea v Pardubicích z roku 1964.<sup>135)</sup>

Je zajímavé, že ani současní obyvatelé Dašic, pamětníci, nemají ponětí o tom proč, nebo jakým způsobem jejich muzeum zaniklo. Navíc už vůbec

132) Josef Hybeš (1850–1921), narodil se v Dašicích v tkadlecké rodině, byl jednou z nejvýznamnějších osobností českého dělnického hnutí před rokem 1918. Například se stal členem Ústředního výboru sociálně demokratické strany, založil první československý dělnický politický spolek, v roce 1889 byl postavou dělnického hnutí – strana ho poslala jako jednoho z delegátů na ustavující sjezd II. internacionály v Paříži. Jindřich VESELÝ, *Josef Hybeš průkopník socialismu*, Praha 1951, s. 7–8; Krajská poradna a studovna v Pardubicích, *Josef Hybeš, Bojovník*, Pardubice 1953, s. 7–9.

133) Viz Deník – zápisky dr. L. Skružného – Sb Dašice (Skružného soupis předmětů ze zrušeného muzea v Dašicích) z let (?). Rkp. uložen na archeologickém odd. Východočeského muzea v Pardubicích.

134) Archiv AÚ AV ČR Praha, Zpráva ředitelství AÚ ČSAV v Praze z 5. prosince 1962, č. 7579/62.

135) Přírůstková kniha Východočeského muzea v Pardubicích, 1959–1970 uložena ve Východočeském muzeu v Pardubicích.



si nebyli schopni vzpomenout, kdy přesněji k tomu došlo.<sup>136)</sup> Ukončení činnosti muzea datovali do období 50. – 60. let 20. století. Můžeme se domnívat, že muzeum po konci války už nefungovalo pro veřejnost (pamětníci si nepamatují, že by se do muzea chodilo na výstavy, že by bylo přístupno) a jen se staralo o uložení sbírek (jako depozitář). Část sbírek byla údajně na radnici, část byla stále uložena v prostorách školy, kde sloužila jako školní pomůcky.

### **Závěr**

Dašické muzeum vzniklo v roce 1890, kdy byly podepsány jeho statuty. Oficiální název spolku byl „Spolek městského a školního muzea v Dašicích“.<sup>137)</sup> Muzeum v té době však nevykazovalo žádnou činnost. Impulsem pro obnovení činnosti městského muzea v Dašicích bylo stejné jako pro mnoho dalších malých městských muzeí uspořádání Národopisné výstavy v Praze roku 1895. Dašické muzeum bylo tedy znovuvytvořeno z odboru národopisné výstavy v Dašicích, který sbíral od místních i obyvatel okolních obcí starožitnosti a památky. Z těchto shromážděných předmětů byla v roce 1894 uspořádána národopisná výstava, na kterou byl pozván pražský delegát dr. Lubor Niederle. Ten měl vybrat předměty vhodné na Národopisnou výstavu do Prahy (žádné archeologické památky z Dašic na výstavě v Praze vystaveny však nebyly).

Podnět k založení muzea dal podle informací z dokumentů zdejší rodák Josef Horník. Už před založením spolku v roce 1894 se díky němu sbíraly starožitnosti a byla například rozmnožována zoologická sbírka.

Téměř po celou dobu existence muzea byly neustálé problémy s umístěním sbírek. Pro nevhodné prostory byly sbírky neustále stěhovány. Původně byly musejní sbírky umístěny ve škole. Pro nemožnost vhodného umístění nebylo možné předměty vystavit a spolek sbírky střídavě přemisťoval po prostorách školy, soukromých osob a radnice.

Dašický muzejní spolek můžeme pro ukázkou porovnat například s muzejním spolkem ve východočeském městečku Luži. Zde byl muzejní spolek založen až v lednu roku 1910. Úkolem spolku bylo pečovat o významné památky města.<sup>138)</sup> Spolek v Luži tedy vznikl o 15 let později (pokud za rok

136) Informace jsem získala na setkání v hospůdce v Dašicích 19. března 2013 s místními obyvateli. Tím bych pánům Jiřímu Halířovi, Miroslavu Nechvílemu a tajemníkovi Janu Horskému chtěla poděkovat za nadšení a ochotu pomoci.

137) SOKA Pardubice, Statuty, část I.

138) Tomáš BANDŽUCH, *Spolkový život v Luži*, Východočeský sborník historický 21, 2012, s. 249.

vzniku spolku považujeme rok 1895) než v Dašicích a z úplně jiného důvodu. Na rozdíl od Luže tedy dašický spolek, respektive městské muzeum vzniklo z odboru pro pražskou národopisnou výstavu, jehož primárním cílem bylo na tuto výstavu shromáždit památky. V čele spolku Luže byli stejně jako v Dašicích významnější osobnosti města.<sup>139)</sup> Další rozdíl byl v tom, že sbírky spolku v Luži měly trvalé umístění a netrpěly tak častým stěhování a nevhodnými podmínkami jako sbírky dašického muzea.

Nejvíce dokladů a pramenů o činnosti muzea máme z počátečních let existence muzea, postupně je pramenů, písemností čím dál méně. Muzeum časem ztrácí svůj význam, není doklad, že by po národopisné výstavce muzeum někdy pořádalo nějakou další vlastní výstavu. Nakonec muzeum fungovalo jako depozitář. Přírodovědná sbírka se používala jako školní pomůcka. Svou činnost ukončilo definitivně v roce 1962, i když je pravděpodobné, že jako muzeum nefungovalo již mnohem dříve. Sbírký dašického muzea byly převezeny do Východočeského muzea v Pardubicích, kde jsou uloženy dodnes.

139) Předsedou spolku byl starosta dr. Hamza, místopředsedou se stal náměstek a člen ředitelství místní Občanské záložny pan Jelinek, pokladníkem byl městský tajemník pan Kozlík a jednatel spolku byl pan hostinský Müttermüller. T. BANDŽUCH, *Spolkový život v Luži*, s. 249–250.

## **MUNICIPAL MUSEUM IN DAŠICE: ITS FOUNDING, OPERATION AND CLOSING**

The charter of the Museum society in Dašice was drawn up on 24<sup>th</sup> of December 1890. Similarly to other East Bohemian towns, the impulse to establish a museum came from a local patriot Josef Horník thanks to whom antiquities were collected and zoological collection enlarged. The boom in museum activities dates to 1894, inspired by the preparations for the National Ethnographic Exhibition (National Czechoslavonic Exhibition) in Prague. Throughout the existence of the museum, it constantly struggled with the placement of its collections. Because of inappropriate spaces, the collections were frequently relocated. The majority of documents and sources about the museum's activity come from early years of its existence, later the documents gradually diminish. The Museum's importance decreases, functioning for years as a depository only, until it closed in 1962, although it is highly probable that it did not fulfill its function as a museum much earlier. The collections of the museum were moved into the nowadays Východočeské muzeum (East Bohemian Museum) in Pardubice, where they are still housed.

